

5295

Syvende Søndag efter Trinitatis 1846

Grundtvigs prædikenmanuskripter fra 1845-46, fasc. 36,
udgivet januar 2010 af Lars Toftdahl Andersen
i Grundtvig-Byens digitale bibliotek med støtte fra
Tipsmidlerne (2001) og N.F.S. Grundtvigs Fond (2010).

8 ms, 26. juli 1846

7de Søndag efter Trinitatis 1846

Hellige Gud-Fader! – Dit Ord er Sandhed! Dit Ord til os er Aand og Liv! – Troens Ord, som maa høres! ja, Himmelske Fader! Giennembor Du os Ørene, saa vi høre hvad Du taler til os, og rens og befæst Du vore Hjerter, saa vi bevare Dit Ord og bære Frugt deraf til et evigt Liv! Gjør det ved Din Hellig-Aand i Vorherres Jesu Navn: Fadervor! Du, som er i Himlene!

Hvorfra kan Nogen mætte Disse med Brød her i Ørken!

Dette var efter Dagens Evangelium Disiplernes Ord, da Herren ynkedes over de Firtusinde, som havde tøvet hos ham i Ørken i tre Dage og havde Intet at æde; men Han vidste, hvorfra han kunde tage Levnets-Midler til dem Alle, af sin Himmelske Faders rige Forraad, og Bespisningen saavel af de fire som af de fem Tusinder hører unægtelig til de klareste Tegn og Beviser paa, at Alt hvad Faderen har er ogsaa Sønnens, Vorherres *Jesu Christi*.

Saa klart for Alle, som disse Tegn, er vist nok ikke det, at Christi Evangelium aandelig har mættet Folk med Brød i Ørken, men dog er det noget langt Større og Forunderligere, thi dels er det ikke blot fire og fem Tusinder, men Saamange, som Ingen kan tælle uden Han som tæller Stjernerne, der blev mættede til ei at hungre og lædskede til ei at tørste evindeligt; og dels er det ikke med den aandelige Bespisning, som med den Legemlige; thi Brød for Legemet til timelig Mættelse, findes, om ikke i Ørken, saa dog trindt i den beboede Verden, men Brød for Sjælen

7de Søndag efter Trinitatis 1846

til evig Mættelse findes ellers ingensteds, saa i denne Henseende er hele Verden en øde Ørk, der kun ved et stort Mirakel forvandles til en frugtbar Mark og Rosengård, hvor Herren opslaaer sit Paulun, byder Kilder til et evigt Liv udspringe og vander saaledes Jordan fra sine høie Sale og mætter Folket med Frugten, som Han frembringer. De troende Disipler har derfor tit med stor Forundring spurgt, vel ikke hvorfra men dog hvordan Han kunde mætte alle Disse med Brød i Ørken; og deres Forundring kom til at overskride alle Grændser, naar de ikke saae Midlerne, men kun Virkningen, og sandelig, naar man tænker, som jo mange Disipler har tænkt, at det er ved Bøger, Herren mætter Sjæle, da maatte Forundringen overstige alle Grændser, thi var det end ikke saa underligt, at den Hellige Skrift kunde udrette hvad der var alle Verdens Bøger umueligt, saa var det dog alt for underligt, om Luthers lille Catechismus skulde udrettet mere til Sjælemættelse end hele Bibelen, og dog maatte det aabenbar været Tilfældet i hele tre Aarhundreder, da de Sjæle, som holdt sig til den lille Bog, aabenbar blev langt mere delagtige i Herrens Huses Gode, end de, der var mest belæste i den Store. Denne umaadelige Forundring holder imidlertid op, saasnart vi seer, det er slet ikke med Bøger, men med sig selv i sin Munds Ord, Herren føder og mætter sit Folk, saa den lille Bog syndes kun dertil at udrette langt meer end

7de Søndag efter Trinitatis 1846

den Store, fordi den ligefrem pegede paa Livskilden, hvoraf al aandelig Frugtbarhed gienfødes og paa det ene Brød, hvoraf vi alle leve, saa hvem der barnlig fulgte Vinket, fandt Guds milde Haand opladt og mættedes med Velsignelse.

Men Christne Venner! naar den første Forundring ophører, da opkommer en anden og bliver endnu daglig ved at voxer, snart over alle Grændser; thi vi maa vel spørge: hvorfra kan Nogen skaffe Munde til alt det Brød, vi har i Ørken?

Naar vi nemlig seer, hvad det er Herren med sit Ord i Daaben og Nadveren har givet os, at det er i Sandhed Kilden, som springer til et evigt Liv og Brødet, som kom ned af Himmelen til at bespise hele Verden, ja, at det er sin Faders Aand og sig selv, altsaa Himlens og Jorderigs Fylde, han giver, og satte os til at uddele, og naar vi paa den anden Side nødes til at see, de blive daglig flere, som aabenbar vende Ryg til Herrens Huus og vil slet Intet tage af Hans Haand, og at selv de Fleste, som endnu giæste ham, kun vil tage saa lidt som mueligt, da maae vi vel fristes til at spørge: hvad skal vi giøre med alt Dette? skal vi tage det i Graven med os, eller skal det overlades til Rovfugle og vilde Dyr i Ørken?

Ja, hvilken urimelig Nøisomhed i Henseende til det Aandelige og Evige ved Siden ad den store Begiærlighed efter det Synlige og Timelige, udvortes kan man ikke faae Markerne store, Haverne smukke,

7de Søndag efter Trinitatis 1846

Veiene jævne, Husene hyggelige, Mad og Drikke smagfulde nok, skiøndt vi veed det farer Altsammen forbi som Røgen og Skyen og giør, selv mens det varer, Ingen i Sandhed lykkelig; men indvortes nøies vi med den mindste Plet, hvorpaa vore Fødder kan staae, her bryde vi os ikke om Skiønhed eller Hyggelighed, ei om Vei eller Sti til at gaae videre, her nøies vi med Sulteføde, som den Gierrige, midt i Overflødighed.

Er det ikke dog forunderligt, eller er det ikke sandt, at vi er alle urimelig nøisomme, hvor Alting er vores, som vi er Christi, og at de Fleste nøies med en Delagtighed i Evangeliets Velsignelse og Christi bundløse Rigdom, der slet ikke er større end den kunde have og havdes virkelig i det Gamle Testamentes Dage af alle dem, der troede Forjættelsen, forudsaae med Abraham Herrens Dag og frydede sig til den. Og dog siger Apostelen *Paulus* jo med Rette, at det Gamle Testamentes Herlighed, naar den var allerstørst, saa den blændede, som Klarheden i Moses Ansigt, er dog ikke at nævne ved Siden ad den Herlighed, som nu er aabenbaret, Guddoms-Herligheden i Vorherres Jesu Christi Aasyn, der ikke blænder, saa der skulde behøves Slør, men meddeler sig til Alle, som troende betragte og tilegne sig den, fordi Herren har udvirket hos sin Him-

melske Fader, at hele hans Folk kan og skal være Eet med ham, her i Aand og Hjerter, som hist øiensynlig med Herlighed.

7de Søndag efter Trinitatis 1846

Naar derfor Herrens Folk synes at bestaae af lutter Halte og Blinde eller dog Syge og Daarlige, arme og usle i aandelig Forstand, da kommer det kun af, at aandelig talt vil den Halte ei blive rap til Fods eller den Blinde klarøiet, hjertelig talt holder enhver paa sin Sygdom og Daarlighed, som om det var en stor Skat; thi hos Herren er alle Dage, som skrevet staaer, Kraft til al Lægedom, og Han ynkes visselig ei mindre men langt mere over vore indvortes og aandelige Sygdomme, Brøst og Mangler end han ynkedes over dem, der udvortes havde intet at æde og maatte forsmægtet underveis, om han havde ladet dem fare fastende fra sig, nei han er den Herre om hvem Psalmisten synger: min Sjæl, lov Herren og glem dog ikke alle Hans Velgierninger, Han som udslætter alle dine Overtrædelser og læger alle dine Sygdomme, han, som kroner dig med Naade og Miskundhed og mætter din Mund med det Gode, at du bliver ung igien som Ørnen! ja, han er en Herre, som guddommelig svarer til sit Ord: salige ere de, som hunge og tørste efter Retfærdighed, thi de skal mættes! salige ere Tiggerne i Aanden, thi Himmeriges Rige er deres!

Dog Ch. V. skiøndt vi sige saa med Sandhed, skiøndt vi ligesaalidt kan begribe, hvorfra Herren nu og herefter kan faae Munde til al den aandelige Mad, hvormed han

7de Søndag efter Trinitatis 1846

har forsynet sit Bord i Ørken, ligesaalidt som hans første Disipler kunde begribe hvorfra han kun[de] faae Brød i Ørken til de Tusinder, som havde tøvet hos ham; saa kan og vil han dog ligesaa vist det Ene som det Andet, vil ligesaalidt taale at Maden og

Drikken til et evigt Liv spildes i Ørken, som at de Fastende skulde forsmægte underveis. Det giælder da kun om, at hans Disipler og Tjenere, nu som da, troe paa ham, og gjør hvad han siger.

Ligesom han nu fordum spurgde: hvor mange Brød har I? og da de sagde: syv, bød Folket at sætte sig paa Jorden, saaledes spørger han os nu: hvor mange Munde eller hvor mange Giæster har I, og enten vi svare syv eller fem eller kun to, tre, da byder han os at lægge frem Alt hvad han har givet os: hele det store Brød, som kom ned af Himmelen og kan være Nok til alle Folk, Stammer og Tungemaal paa Jorden, at række den store Salighedens Kalk, som kan slukke al Støvets Tørst efter Velsignelsens Fylde, og at lade de store Lys brænde derover, som Solen rødmer og Maanen blegner for, men som al Guds Gierning i Vorherres *Jesu* Navn omstraales og forklares af, og som vil gaae foran os alle paa Livets

7de Søndag efter Trinitatis 1846

Vei, saa den skal end ikke blive mørk hvor den løber giennem Dødens Skyggedale.

Giør vi kun trolig det og gjør det stedse, eftersom vi selv oplyses, renses og klares af Herren, mere troskyldig og ordenlig efter Hans ikke efter vort eget Begreb, da vil han, som kan opvække Abraham Børn af Stene, ogsaa lade værdige Giæster ved Naadebordet ligesom opvoxe af Jorden, ja, velsigne de Faa, ligesom Han velsignede de syv Brød, saa de voxe og formere sig til Huset bliver fuldt, ligesom de Firetusende blev mætte.

Hvad der hidtil fattedes paa vor Side, det see vi daglig klarere, var hvad der i det Hele er Feilen i vore Dage: først at sætte det Aandelige saa høit at det ligesom svæver i Luften, hvor Faa eller Ingen kan naae det, og dernæst at ville efterabe Verdens Skabelse, hvor Lyset gik foran Livet, istedenfor at efterligne Guds aandelige Husholdning paa Jorden, hvor Livet altid gaaer foran Lyset og udvikler det af sig, som da Frelseren blev undfanget af den *HelligAand* og født af Jomfru Marie.

Derfor give Gud os Naade og Sind til, rigtig forstaaet, at blive ved Jorden, til vi kan fare til Himmels, og altid indskærpe baade os selv og vore Tilhørere, at ligesom vi aldrig var blevet naturlig født til Verden end sige kommet til Skiels Aar og Alder, hvis vi ikke

først havde modtaget Livet paa den allerdunkleste og os ubegribelige Maade, saaledes kan vi ogsaa umuelig fødes af Aanden til Guds Rige,

7de Søndag efter Trinitatis 1846

vinde Borgerskab deri og Klarhed derover, uden at annamme Aanden og det aandelige Liv paa ligesaa dunkel og ubegribelig en Maade, som *Adam* blev til en levende Sjæl, da Gud indblæste ham Livsaande.

Og dette skeer virkelig, naar vi langt fra selv at give luftige Forestillinger om den Hellig-Aand, formane alle Troende til at lade dem fare, og at søge Christi Aand saavel som ham selv i det Troens Ord, som er i vor Mund og i vort Hjerte, og at sætte alt vort Haab om et evigt Liv med Fred og Glæde i *Christo Jesu* til *Daaben* og *Nadveren* efter Hans Indstiftelse, saa vi deri ikke betragte de synlige, i sig selv døde og magtesløse Ting, men de Usynlige, som er evige og guddommelig kraftige, fordi det er med Sønnen, som med Faderen: han taler saa det skeer og byder saa det staaer. Gjør vi kun det og bie efter Herren, da skal der visselig fødes og skabes et Folk til at love Herren og til at skinne som Himmellys i Verden, og hvor stort et Tal det i hvert Øieblik skal udgjøre, derfor behøve vi ikke at sørge, thi han som veed, at der til een Synders Omvendelse og Saliggjørelse behøves ligesaamegen Naade og Velsignelse som til al Verdens Frelse, han er saa guddommelig ydmyg og nøisom, at, som han selv har sagt, vil han være midt iblandt de To eller Tre, som forsamles i hans Navn og bringe dem fra sin Himmelske Fader Alt hvad deres Hjerte begiærer. Amen! i Vor Herres Jesu Navn Amen!